

İki Küçük Karşılaşma: Önay Sözer'in Ardından

e. Murat Çelik¹

Önay Hoca ile tanışmamız ODTÜ'den Kızılay'a doğru ilerleyen bir otobüste olmuştu. Sene 2007, ODTÜ Felsefe Bölümü'nden iki sene önce mezun olmuşum. Bilkent'te Türk Edebiyatı Bölümü'nde yüksek lisans yapıyorum. Otobüs, SANART'ın Uluslararası Estetik Kurumu ile düzenlediği "17. Uluslararası Estetik Kongresi" katılımcılarını Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne götürüyor...

2004 yılı olmalı. Beşeri binanın önündeki havuzda oturuyorum. Heyecanlıyım, üniversitenin kataloğunda yeni bir ders keşfetmişim; "Estetik ve Sanat Eleştirisi", Mimarlık bölümünün yüksek lisans dersi; Jale Erzen isminde bir hoca veriyor. Mimarlık Fakültesine yürüyüp içeri giriyorum, çekinerek çalıyorum kapıyı; henüz bir lisans öğrencisiyim, yüksek lisans dersine kabul edilir miyim? Kendi bölümümden aldığım yüksek lisans dersleri var, fakat Mimarlık bölümü zorluğu ve hocalarının katılığıyla ünlü ODTÜ'de. Dersi almama izin veriyor hoca. Benimle birlikte felsefe bölümünden Emrah Günok da alıyor dersi (Emrah o vakit yüksek lisans öğrencisi).

1 Ankara Üniversitesi
ORCID: 0000-0003-4032-423
emuratcelik@gmail.com
<https://doi.org/10.5281/zenodo.8179184>

SANART'ı o derste öğreniyorum. İlk genel kurula gidip yaptırıyorum üyeliğimi. Genel Kurul Jale Hoca'nın Kennedy Caddesi'ndeki stüdyosunda yapılıyor. O dönem dersi alan birkaç arkadaş daha üye oluyor o akşam. Bu isimlerin bir kısmı ilerleyen dönemlerde SANART için önemli işler yapacaklar; Kemal Reha Kavas, Özgür Yaren hatırlayabildiklerim.

SANART 2007 yılında 17. Uluslararası Estetik Kongresi'ni düzenleyecek. Jale Hoca bana da sormuş çalışmak ister misin, diye. Sevinerek kabul etmişim. Jale Hoca'nın bahçesindeyiz. Halil (Turan) Hoca da var. Felsefe Bölümü de dahil olmuş kongrenin düzenlenmesine. Ana tema ve kavramsal çerçeve konuşuluyor. Daha çok dinliyorum. Fikir benden çıkıyor. Uluslararası kongre öncesi bir ulusal kongre düzenleyelim. Türkiye'de estetik çalışanları veya estetikle ilgilenenleri bir araya getirmiş oluruz, hem Uluslararası Kongre'ye Türkiye'den katılımı da arttırırız. Kolayca kabul görüyor fikrim. Dünya Kongresi'nin hazırlıklarının yoğunluğu içinde bir de ulusal kongreyi nasıl kotarırsınız, diye soran yok. Ben de henüz Jale Hoca'nın o bitmez tükenmez enerjisini deneyimlememişim.

2006 yılında ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi'nde yapıyoruz ulusal kongreyi. 2007 yılında da uluslararası kongreyi aynı yerde düzenliyoruz. Bu iki kongre çok şey öğretiyor bana. İyi bir akademik etkinliğin nasıl kotarılacağını bir çırak gibi işin içinde öğreniyorum. Önay Sözer de uluslararası kongrenin ana konuşmacılarından biri. Önceden tanımıyorum hocayı, fakat ismi bir efsane gibi biz felsefe öğrencileri arasında dolaşüyor. Kitapları da nedense zor bulunuyor o zaman. Benim elimde sadece Felsefenin ABC'si var – Öğrenciliğimin ilk yıllarında hevesle elime alıp okumakta zorlandığımı hatırlıyorum. Kitabın içeriği başlığın vaat ettiği kadar basit değil. – Felsefeci kimliğinden çok edebiyatçı kimliğine aşınayım Hocanın; bir-iki romanını okumuşum. Kongrede uzaktan izliyorum Önay Hoca'yı. Kalın, sert ve beyaz kaşları; arkaya taranmış beyaz saçları ile bir Yunan tanrısı gibi dolaşiyor. Küçük gövdesine tezat sert bir görünümü var. Yanına yaklaşmaya çekiniyorum. Fakat girdiğim çoğu oturumda Önay Hoca da izleyiciler arasında. Oturum sonlarında muhakkak söz alıyor. Sorduğu sorular konuşmaları ilgiyle dinlediğini açık ediyor, fakat yaptığı eleştirilerin tonu zaman zaman sertleşebiliyor. Fakat ufak bir nüans var, sert de olsa yapıcı eleştiriler bunlar. Karşısındaki genç akademisyeni ezme çalışan bir ego değil, onun anlattıklarını ciddiye almış ve kendi pozisyonundan samimi şekilde eleştiren bir ton. O vakit çok da iyi anlayamıyorum eleştirilerini fakat bu tonu seziyorum.

...Otobüsün içinde yan yana ayaktayız. Önay Hoca'nın gözü dışarıda. Bana dönüp "Mülkiyeliler'e gitmem için Kızılay'da insem olur mu?" diye soruyor. "Tabii," deyip ekliyorum, "Siz askerliğinizi Ankara'da yapmadınız mı hocam? Bilmeniz lazım Ankarayı?" Şaşırıyor. Nereden bildiğimi soruyor. Adalet Ağaoğlu'nun Günlüklerini okuyorum o günlerde, Ağaoğlu Önay Hoca'nın Ankara'da askerlik yaparken ara ara kendilerine uğradığından bahsediyor. Seviniyor bunu duyunca. Biraz bahsediyor o günlerden. Çok zamanımız yok. Benim neler yaptığımı soruyor. Kısaca bahsediyorum. Otobüs Kızılay'a geliyor bu arada, Hoca bir arkadaşıyla buluşmak için iniyor otobüsten.

Sonra ben yüksek lisans ve doktora için yurt dışına çıkıyorum. Uzun yıllar sonra Türkiye'ye dönüp DTCF'de işe başladıktan sonra SANART'ın başkanlığını da

yapmaya başlıyorum. İlk yaptığımız işlerden biri 2019 yılının mayıs ayında 3. Türkiye Estetik Kongresi'ni düzenlemek. Ana konuşmacılarımızdan birisi de Önay Sözer. Önay Hoca o vakitler Roma'da yaşıyor. Uçuşunu ayarlamışız, Ankara'ya inecek ve havaalanından ben alacağım onu. Alaz (oğlum) sekiz yaşında olmalı, onu okuldan alıp havaalanına gidiyoruz. Esenboğa'dan ODTÜ Konukevi'ne uzun bir yolumuz var. Yol boyunca ettiğimiz sohbet hakkında bilmediğim birçok şeyi öğreniyorum. Eş-dosttan da bahsediyoruz biraz. Doktora tezimin bir bölümünün Paul Ricoeur üzerine olduğunu öğrenince Ricoeur'ün Türkiye'ye gelişini anlatıyor. Doktora öğrencisi Olivier Abel ile gelişlerini, Abel'in o aralar Adanalı bir karısı olduğunu, Ricoeur'ü alıp Adanaya götürüşünü, Ricoeur'ün yediği kebablardan hastalanışını...

Kongre'de "Nimfa'nın İzinde - Sanatta Belleğin Dönüşümü" başlıklı heyecan verici bir konuşma yapıyor Önay Hoca. Ama bizim için daha kıymetli olan Önay Hoca'nın sunumunu yapıp gitmemesi, kongre boyunca birçok oturuma katılması, o bilindik dikkatiyle sunumları dinleyip sunum sonlarında geri bildirimlerde bulunması. SANART kongrelerinin tüm katılımcılar için anlamlı bir diyalog ortamı olmasını istiyoruz, bu kongrede bunu Önay Hocanın da katkısıyla başarabiliyoruz.

Son akşam Jale Erzen'in evine davetliyiz. Önay Sözer, Ali Akay, Tansu Açık, Özgür Yaren, ben ve tabii ki Jale Hoca birlikteyiz. Bahçe geziliyor, bir şeyler yenilip içiliyor, sanat ortamlarının dedikodusu biraz. Hepimiz çakırkeyifiz biraz. Önay Hoca ara ara kulağıma eğilip hınzır bir gülümsemeyle "Acaba Nimfa, Jale Hanım mı?" diye soruyor. Çıkışta Ali Akay, Tansu Açık ve Önay Hoca biraz

da eski günleri yad etmek için Siyah Beyaz'a gidiyorlar. Dağılıyoruz.

Ben Hocayı son kez gördüğümü bilmiyorum elbet. Fakat o alçakgönüllü sertliğiyle kongreyi yapıcı bir alana dönüştürdüğü için mutlu ve müteşekkirim. Kongre kitabının hazırlanmasında da yazısı üzerine birlikte çalışıyoruz. Nasıl bir titizlik; bir virgülün kırk yıl hatırı var. Defalarca gidip geliyor taslak metin. Son romanı Dolambaç'ı yollamak için arıyor beni daha sonra. Son konuşmamız.

Önay Sözer ile uzun süreli bir hoca-öğrenci ilişkim olmadı, fakat bu iki küçük karşılaşma benim felsefeye ve akademik çalışmaya yönelik şeklimi şekillendirdi. Önay Sözer artık aramızda yok, ama geriye kalan hikayeler var. Unutulup gitmesin, küçük bir yazıda kalsın istedim.